

آیین دادرسی

هیأت‌های رسیدگی به تخلفات

انضباطی پائوران نیروهای مسلح

و

موجبات قانونی اخراج از خدمت

تألیف:

عبدالکریم کارمزدی

وکیل پایه یک دادگستری و مدرس دانشگاه

سرشناسه	: کارمزدی، عبدالکریم، ۱۳۴۰-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: آیین دادرسی هیأت‌های رسیدگی به تخلفات انضباطی پایوران نیروهای مسلح و موجبات قانونی اخراج از خدمت / تألیف: عبدالکریم کارمزدی.
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۴ ص.
شابک	: 978-600-114-261-1
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا	
موضوع	: جرایم نظامی -- ایران
موضوع	: قوانین نظامی -- ایران
موضوع	: حقوق جزا -- ایران
موضوع	: ایران -- نیروهای مسلح -- قوانین و مقررات
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ۱۲۹۹ ۵۸/۷۲ KMHT۳۷۵۸
رده‌بندی دیویی	: ۳۴۳/۵۵-۱۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۰۷۳۰۵۸

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فقهی، حقوقی و علوم سیاسی

تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین

پانین تر از خیابان لبافی‌نژاد، کوچه مینا، پلاک ۲۰

تلفن: ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵ - ۶۶۴۹۰۵۸۴

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

آیین دادرسی هیأت‌های رسیدگی به تخلفات انضباطی پایوران

نیروهای مسلح و موجبات قانونی اخراج از خدمت

تألیف: عبدالکریم کارمزدی

چاپ اول: ۱۳۹۲ - شمارگان: ۵۰۰ جلد

حروفچینی: زرنگاران مهرخلاق - قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۲۶۱-۱ ISBN: 978-600-114-261-1

فهرست مطالب

۹.....	مقدمه‌ی چاپ اول
۱۳.....	مقدمه‌ی چاپ دوم
۱۵.....	فهرست واژه‌ها و عبارات کلیدی اختصاری
۱۷.....	تعاریف اصطلاحات

بخش اول: تشریفات رسیدگی و بررسی مقررات هیأت‌های بدوی

۲۹.....	فصل اول: تشریفات رسیدگی در هیأت‌های بدوی و نمونه‌ی کاربرگ‌های مربوط
۲۹.....	مبحث اول: تشریفات رسیدگی در هیأت‌های بدوی در خصوص تخلفات پایوران
۳۲.....	جدول شماره‌ی ۱- نوع تخلفات و حد اکثر تبیینات در زمان جنگ و صلح
.....	مبحث دوم: تشریفات رسیدگی در هیأت‌های بدوی در خصوص شکایات پایوران از رده‌های بالاتر در امور خدمتی
۳۸.....	
۴۰.....	مبحث سوم: نمونه‌ی کار برگ‌های مربوط
۴۵.....	فصل دوم: صلاحیت شخصی هیأت‌های رسیدگی به تخلفات انضباطی
۴۵.....	مبحث اول: در قانون ارتش
۴۶.....	مبحث دوم: در قانون سپاه
۴۷.....	مبحث سوم: در قانون نیروی انتظامی
.....	مبحث چهارم: آرای وحدت رویه در خصوص صلاحیت هیأت‌ها در رسیدگی به تخلفات انضباطی مستخدمین شرکت‌های وابسته به وزارت دفاع
۴۷.....	
۵۲.....	فصل سوم: تبیین صلاحیت‌های هیأت‌های بدوی
۵۲.....	مبحث اول: در قانون ارتش
۵۸.....	جدول شماره‌ی ۲- صلاحیت‌های کلی هیأت بدوی ارتش
۵۹.....	مبحث دوم: در قانون سپاه
۶۴.....	جدول شماره‌ی ۳- صلاحیت‌های کلی هیأت بدوی سپاه
۶۵.....	مبحث سوم: در قانون نیروی انتظامی
۷۲.....	جدول شماره‌ی ۴- صلاحیت‌های کلی هیأت بدوی نیروی انتظامی
۷۳.....	مبحث چهارم: بررسی و تطبیق صلاحیت‌های هیأت بدوی نیروهای مسلح
۷۳.....	گفتار اول) نکات اشتراک

گفتار دوم) نکات افتراق.....	۷۵
فصل چهارم: بررسی تطبیقی هیأت‌های بدوی از لحاظ تعداد و ترکیب اعضا.....	۸۵
فصل پنجم: بررسی آرای هیأت‌های بدوی از لحاظ قطعی یا قابل تجدیدنظر بودن.....	۸۸
مبحث اول: در قانون ارتش.....	۸۸
مبحث دوم: در قانون سپاه.....	۸۹
مبحث سوم: در قانون نیروی انتظامی.....	۹۱
مبحث چهارم: مطالعه تطبیقی.....	۹۲
جدول شماره ۵- صلاحیت‌های هیأت‌های بدوی نیروهای مسلح.....	۹۵

بخش دوم: تشریفات رسیدگی و بررسی مقررات هیأت‌های تجدیدنظر

فصل اول: تشریفات رسیدگی در هیأت‌های تجدیدنظر و نمونه‌ی کار برگ مربوط.....	۹۹
مبحث اول: تشریفات رسیدگی در هیأت‌های تجدیدنظر.....	۹۹
گفتار اول: تشریفات رسیدگی به آرای غیر قطعی هیأت‌های بدوی و تصمیمات متخذه در خصوص شکایات کارکنان که مورد اعتراض واقع شده.....	۱۰۰
گفتار دوم: سایر نکات.....	۱۰۳
مبحث دوم: نمونه‌ی کاربرگ اطلاعات کارکنان معترض به آرای هیأت بدوی و نظریه‌ی هیأت تجدیدنظر.....	۱۰۷
فصل دوم: تبیین صلاحیت‌های هیأت‌های تجدیدنظر.....	۱۰۸
مبحث اول: در قانون ارتش.....	۱۰۸
جدول شماره ۶- صلاحیت‌های هیأت تجدیدنظر ارتش.....	۱۱۳
مبحث دوم: در قانون سپاه.....	۱۱۳
جدول شماره ۷- صلاحیت‌های هیأت تجدیدنظر (عالی) سپاه.....	۱۱۸
مبحث سوم: در قانون نیروی انتظامی.....	۱۲۰
جدول شماره ۸- صلاحیت‌های هیأت تجدیدنظر نیروی انتظامی.....	۱۲۳
مبحث چهارم: صلاحیت دیوان عدالت‌داری نسبت به آرای صادره از هیأت‌های انضباطی.....	۱۲۴
مبحث پنجم: بررسی و تطبیق صلاحیت‌های هیأت‌های تجدیدنظر نیروهای مسلح.....	۱۲۴
گفتار اول) نکات اشتراک.....	۱۲۵
گفتار دوم) نکات افتراق.....	۱۲۵
جدول شماره ۹- صلاحیت‌های هیأت‌های تجدیدنظر در نیروهای مسلح.....	۱۲۸
فصل سوم: تطبیق هیأت‌های تجدیدنظر از لحاظ تعداد و ترکیب اعضا.....	۱۲۹

بخش سوم: بررسی آیین نامه‌های اجرایی هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر و آیین نامه‌ی

انضباطی و سایر مباحث مرتبط با موضوع

فصل اول: آیین نامه‌های اجرایی.....	۱۳۵
مبحث اول: در ارتش.....	۱۳۵
مبحث دوم: در سپاه.....	۱۳۶

گفتار اول) آیین نامه‌ی اجرایی ماده‌ی (۱۱۳).....	۱۳۷
گفتار دوم) آیین نامه‌ی اجرایی ماده‌ی (۱۱۴).....	۱۴۰
گفتار سوم) آیین نامه‌ی اجرایی ماده‌ی (۱۱۵).....	۱۴۱
مبحث سوم: در نیروی انتظامی.....	۱۴۲
فصل دوم: آیین نامه‌ی انضباطی نیروهای مسلح.....	۱۴۴
فصل سوم: سایر مباحث مرتبط با موضوع.....	۱۵۳
مبحث اول: نحوه‌ی رسیدگی به فعل یا ترک فعل پایوران واجد دو عنوان (مجرمانه و تخلف انضباطی).....	۱۵۳
مبحث دوم: تکالیف مراجع ذی صلاح به انجام تحقیقات و رسیدگی به دلایل بدون توجه به آرای محکومیت صادره از مراجع ذی صلاح دیگر.....	۱۵۸
مبحث سوم: موثر بودن رأی مرجع قضایی مبنی بر برائت متهم در رسیدگی هیأت‌ها به تخلفات انضباطی و اداری کارکنان.....	۱۶۱
مبحث چهارم: جایگاه وکیل در هیأت‌های رسیدگی به تخلفات انضباطی و اداری کارکنان دولت.....	۱۶۲
گفتار اول) در قانون اساسی.....	۱۶۳
گفتار دوم) در قانون مدنی مصوب ۱۳۰۷/۲/۱۸ با اصلاحات بعدی.....	۱۶۳
گفتار سوم) در سایر قوانین.....	۱۶۳
گفتار چهارم) در آیین نامه‌ها.....	۱۶۶
گفتار پنجم) نظریات اداره‌ی کل حقوقی و تدوین قوانین قوه‌ی قضاییه.....	۱۶۷
گفتار ششم) رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری.....	۱۶۸
مبحث پنجم: آشنایی با صلاحیت دیوان عدالت اداری.....	۱۷۰
نتیجه و ارایه‌ی راهکار.....	۱۷۱

بخش چهارم: نگرشی بر موجبات قانونی اخراج از خدمت کارکنان یابور

فصل اول: مستندات قانونی اخراج از نیروهای مسلح.....	۱۷۹
مبحث اول: دلایل قانونی اخراج.....	۱۸۰
مبحث دوم: مقایسه تطبیقی.....	۱۸۰
فصل دوم: تبیین دلایل سه گانه‌ی اخراج کارکنان.....	۱۸۲
مبحث اول: از دست دادن صلاحیت ادامه‌ی خدمت.....	۱۸۲
گفتار اول) در ارتش.....	۱۸۲
گفتار دوم) در سپاه.....	۱۸۳
مبحث دوم: ارتکاب تخلفات انضباطی مستلزم اخراج.....	۱۸۸
مبحث سوم: اخراج کارکنان توسط حکم یا به تبع حکم مراجع صالح قضایی.....	۱۸۹
گفتار اول) با حکم دادگاه.....	۱۹۰
گفتار دوم) اخراج به تبع حکم دادگاه.....	۱۹۲
فصل سوم: مقامات صالح جهت درخواست اخراج کارکنان به عنوان تنبیه انضباطی.....	۲۰۰

مبحث اول: مراجع صالح جهت اصدار رأی اخراج کارکنان.....	۲۰۱
گفتار اول) مراجع صالح قضایی.....	۲۰۱
گفتار دوم) میات‌های بدوی و تجدیدنظر نیروهای مسلح.....	۲۰۱
مبحث دوم: مقایسه تطبیقی.....	۲۰۳
فصل چهارم: قابل تجدیدنظر بودن آرای صادره از مراجع ذیصلاح مبنی بر اخراج از خدمت.....	۲۰۵
مبحث اول: مراجع تجدیدنظر در نیروهای مسلح.....	۲۰۷
گفتار اول) در قانون ارتش.....	۲۰۷
گفتار دوم) در قانون سپاه.....	۲۰۷
گفتار سوم) در قانون نیروی انتظامی.....	۲۰۸
مبحث دوم) مقایسه تطبیقی.....	۲۰۸
نتیجه.....	۲۰۹
فهرست منابع.....	۲۱۳

مقدمه‌ی چاپ اول

نظر به تجربه‌ی عملی در طول سال‌ها انجام امور اجرایی و به لحاظ تحقیق و پژوهش پیرامون مواد قانونی و آیین نامه‌های اجرایی مربوط به هیأت‌های بدوی و عالی (تجدید نظر) رسیدگی به تخلفات انضباطی کارکنان پایوران همچنین، شرکت در برخی از جلسات هیأت‌های رسیدگی به تخلفات انضباطی کارکنان نیروهای مسلح، با نواقص، ابهامات قانونی و اشکالات اجرایی مواجه شده، بنابراین به منظور رفع این معضلات از یک‌سو و تأیید یافته‌های خویش موضوع را با افراد صاحب نظر در این خصوص و عضو هیأت‌های مربوط مطرح نموده که ضمن تأیید مطلب، تأکید بر انجام کار مطالعاتی جهت اصلاح کاستی‌های ضوابط و مقررات حاکم بر این هیأت‌ها نمودند؛ بر این اساس و با دلگرمی بیشتر، اقدام به بررسی و مذاقه و بحث علمی در این راستا به عمل آمد.

کتاب حاضر که محصول این کنکاش و کاوش می‌باشد، به رغم منقصت‌های فراوان آن، گامی است در جهت تبیین چالش‌های موجود و آغازی است به منظور تشریک مساعی صاحبان اندیشه و علاقمندان به امر تحقیق و پژوهش مسائل حقوقی، به ویژه دانش پژوهان متمایل به حقوق نظامی تا شاید از رهگذر این نوشتار و تبادل اطلاعات و تضارب اندیشه‌ها، ضمن تکمیل مقررات و قوانین مربوط، نسبت به حمایت از حقوق افراد ذی‌نفع و صیانت از حقوق بیت‌المال مشر ثمر واقع افتد.

در همین جا فرصت را مغتنم شمرده و در کمال خضوع، دست یاری و مساعدت به سوی پژوهشگران و صاحب نظران دراز نموده و استدعا دارد؛ با ارایه‌ی نقطه نظرها و پیشنهادهای سازنده و صائب خویش، علاوه بر غنا بخشیدن به این مجموعه، ما را نیز رهین محبت خود نمایند.

نکته قابل توجه این که، اولین پژوهش در این خصوص، مهرماه ۱۳۷۹ به ثمر نشست و در شماره‌های ۳۳، ۳۴ و ۳۵ مجله دادرسی سازمان قضایی نیروهای مسلح به زیور چاپ آراسته شد؛ لکن به لحاظ تصویب قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح در

تاریخ ۱۳۸۲/۱۰/۹ و قانون مقررات استخدام نیروی انتظامی در تاریخ ۱۳۸۲/۱۱/۷ و ضرورت اصلاح برخی از موارد، مطالب مورد بازنگری قرار گرفت و از سال ۱۳۸۴ به عنوان یکی از منابع درسی در دوره‌های عالی قضایی در سازمان قضایی نیروهای مسلح لحاظ شد و تاکنون در چند دوره توسط اینجانب تدریس گردیده است.

لازم به ذکر است که در مباحث آتی، در استناد به قوانین نیروهای مسلح، ملاک تقدم و تأخر، تاریخ تصویب آن‌ها می‌باشد. قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۶۶، قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب سال ۱۳۷۰، قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۸۲ می‌باشد.

این کتاب پس از ارائه تعاریف اصطلاحات، در چهار بخش گردآوری شده است؛ بخش اول در راستای تشریفات رسیدگی و بررسی مقررات هیأت‌های بدوی نیروهای مسلح و در پنج فصل تنظیم گردیده است. فصل اول، پیرامون تشریفات رسیدگی در هیأت‌های بدوی، فصل دوم، در خصوص صلاحیت شخصی هیأت‌های رسیدگی به تخلفات انضباطی، فصل سوم در مورد تبیین صلاحیت‌های هیأت‌های بدوی می‌باشد. در فصل چهارم بررسی تطبیقی هیأت‌های بدوی از لحاظ تعداد و ترکیب اعضا مطرح گردیده و در فصل پنجم به بررسی آرای هیأت‌های بدوی از لحاظ قطعی یا قابل تجدیدنظر بودن پرداخته شده است.

بخش دوم در راستای تشریفات رسیدگی و بررسی مقررات هیأت‌های تجدیدنظر (عالی) نیروهای مسلح و در سه فصل تنظیم گردیده است. فصل اول در رابطه با تشریفات رسیدگی در هیأت‌های تجدیدنظر و فصل دوم در خصوص تبیین صلاحیت‌های هیأت‌های تجدیدنظر بوده و فصل سوم، به بررسی تطبیقی هیأت‌های تجدیدنظر از لحاظ تعداد و ترکیب اعضا اختصاص دارد.

بخش سوم در مورد بررسی آیین نامه‌های اجرایی هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر و آیین‌نامه‌ی انضباطی و سایر مباحث مرتبط با موضوع و دارای سه فصل می‌باشد. در فصل اول، آیین نامه‌های اجرایی و در فصل دوم، آیین‌نامه‌ی انضباطی نیروهای مسلح مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل سوم به سایر مباحث مرتبط با موضوع مانند: نحوه‌ی رسیدگی به فعل یا ترک فعل پایوران که واجد دو عنوان (مجرمانه و تخلف انضباطی) باشد و همچنین تکالیف مراجع به انجام تحقیقات و رسیدگی به دلایل، بدون توجه به آرای محکومیت صادره از مراجع دیگر و نیز مؤثر بودن رأی مرجع قضایی

مبنی بر برانته متهم در رسیدگی هیأت‌ها به تخلفات انضباطی و اداری کارکنان و جایگاه وکیل در هیأت‌های رسیدگی به تخلفات انضباطی و اداری کارکنان دولت، پرداخته و در پایان نیز نتیجه‌گیری گردیده و راهکارهایی ارائه شده است.

بخش چهارم مربوط به موجبات قانونی اخراج از خدمت کارکنان پایور می‌باشد. این بخش نیز دارای چهار فصل است. در فصل اول، مستندات قانونی اخراج از نیروهای مسلح ذکر و در فصل دوم، تبیین دلایل سه‌گانه‌ی اخراج کارکنان مطرح و در فصل سوم، مقامات صالح جهت درخواست اخراج کارکنان به عنوان تنبیه انضباطی بیان شده است. عنوان فصل چهارم، آرای اصداری از مراجع صالح مبنی بر اخراج پایوران از لحاظ قطعی یا قابل تجدیدنظر بودن می‌باشد. در نهایت نیز پس از نتیجه‌گیری، راه کارهایی مطرح گردیده است.

به منظور حسن ختام، تاراهایی از بیانات مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا در راستای رعایت قانون مطرح می‌گردد.

۱- حد و مرز قانون است.

۲- همه باید الزامات قانون را بپذیرند.

۳- مواظب باشید کارتان سرسوزنی از معیار قانونی تخطی نکند.

من الله التوفیق و علیه التکلان

عبدالکریم کارمزدی

مقدمه‌ی چاپ دوم

منت خدای را عز و جل که توفیق عنایت فرمود تا چاپ مجدد این کتاب با اصلاحات لازم به نور بنشیند. مجموعه حاصل که حاضر تحقیق و پژوهش چند ساله همچنین دارای پشتوانه تدریس در دوره‌های متعدد عالی قضایی می‌باشد، تلاش دارد تا در راستای تحقق بند «۵» اصل (۱۵۶) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، به سهم خویش، هرچند گامی اندک باشد، در امر پیشگیری از وقوع جرم و تخلف انضباطی در جامعه نیروهای مسلح سهیم گردد. در این خصوص یکی از مؤلفه‌های اساسی، آگاه‌سازی به قوانین و مقررات مربوط می‌باشد؛ لذا این اثر با این رویکرد تنظیم و تقدیم گردیده تا ضمن تبیین نقش و جایگاه تشکیلات هیأت‌های رسیدگی به تخلفات انضباطی در نیروهای مسلح به عنوان حافظ منافع حقوق پایوران و مصالح سازمان نیروهای مسلح، از این رهگذر نیز کارکنان نظامی و انتظامی به حدود وظایف و حقوق خویش آشنا گردند. بدیهی است ره‌یافت این مهم، در کاهش ارتکاب بزه و تخلف انضباطی در سطح نیروهای مسلح تأثیر بسزایی خواهد داشت و بر این اساس می‌توان بدون اغراق، اذعان داشت که این کتاب نقطه عطفی در حقوق نظامی محسوب می‌گردد. چاپ اول این مجموعه، در سال ۱۳۸۸ به زیور طبع آراست گردید، به لحاظ آن‌که در این حوزه تخصصی بدین سبک و شیوه، اولین اثری می‌باشد که در عرصه مطبوعات، عرضه گردید، به نحو شایسته و کم‌نظیری مورد استقبال و توجه حقوق‌دانان عزیز و علاقمندان به موضوع حقوق نظامی به‌ویژه دانشجویان دوره‌های عالی قضایی (که مختص پایوران نیروهای مسلح توسط عزیزان مسئول آموزش سازمان قضایی نیروهای مسلح برگزار می‌گردد) قرار گرفت و در مدت زمان محدودی شمارگان آن نایاب شد؛ مشغله فراوان، موجب سلب توفیق جهت بازنگری و اصلاح گردید تا این‌که به جهت تشویق علاقه‌مندان به این مبحث به‌ویژه دانشجویان محترم مربوط با ارایه نقطه‌نظرات کارشناسانه خویش که مبتنی بر تجارب ارزشمند بود؛ مزید بر علت شد،

مضافاً تغییرات حاصله در برخی از قوانین و مقررات ذی‌ربط، انگیزه بازنگری و اصلاح کتاب را مضاعف نمود، که ضمن اعتراف به کاستی‌ها و اشکالات فراوان، مجموعه‌ای که پیش روی مخاطبان گرامی می‌باشد، مهیا گردید.

یکی از ویژگی‌های این کتاب، به‌گونه‌ای مساعدت و معاضدت به کلیه اعضای محترم شرکت‌کننده در هیأت‌های رسیدگی به تخلفات انضباطی اعم از بدوی و تجدیدنظر می‌باشد؛ زیرا تصمیم نهایی هیأت‌های مزبور که تحت عنوان رأی مطرح می‌گردد، محصول نهایی فرآیند پراوج و فرود رسیدگی و مهمترین بخش آن می‌باشد؛ به هر میزان که آرای اصدار متقن، استوار و باورپذیر باشد، دال بر سلامت و صحت جریان رسیدگی می‌باشد؛ لذا مطالعه و تدقیق در این اثر توسط عزیزان اعضای هیأت‌های رسیدگی به نظر بی‌تأثیر در صدور آرای عادلانه و اصدار رأی پویا که مولد علم و دانش باشد، نخواهد بود.

نظر به مصداق (من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق) بر خود فرض و واجب می‌دانم که از همه اساتید، دانشجویان، پژوهشگران علاقمند به تحقیق در امر حقوق نظامی که به‌نحوی از انحاء ما را در گردآوری این مجموعه یاری و تشویق کرده، تشکر نموده و استدعای ویژه داشته که همچون پیش‌باز تشریک مساعی خود و ارایه نقدهای سازنده و پیشنهادهای صائب و کارشناسانه خویش بستر مناسب جهت تکمیل آن‌را فراهم ساخته و ما را کمافی السابق رهین محبت خود نمایند؛ شاید از این طریق بتوان تمهیدات لازم در جهت حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در سطح نیروهای مسلح مهیا و در حوزه تخصصی حقوق نظامی مؤثر و راهگشا باشد.

و ما توفیقی الا بالله العزیز

دی‌ماه ۱۳۹۱

عبدالکریم کارمزدی